

YENİ BİTKİ ÇEŞİTLERİNE AİT ISLAHÇI HAKLARININ KORUNMASINA DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukukî Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, yeni bitki çeşitlerine ait ıslahçı haklarının korunmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, tüm yeni bitki çeşitleri ve bunlara ait ıslahçı haklarının korunması ile ilgili esasları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 8/1/2004 tarihli ve 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) **(Değişik:RG-14/9/2008-26997)** Genel Müdürlük: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünü,
- c) Kanun: Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanunu,
- d) Islahçı: Yeni bir bitki çeşidini ıslah eden veya bulan ve geliştiren kişiyi,
- e) Hak sahibi: Islahçı veya onun hukukî haleflerini,
- f) Çeşit: Islahçı hakkının verilmesi için gerekli şartların karşılanıp karşılanmadığına bakılmaksızın, bir veya birden fazla genotipin ortaya çıkardığı bazı özelliklerin kendisini göstermesiyle tanımlanan ve aynı tür içindeki diğer genotiplerden en az bir tipik özelliği ile ayrılan ve değişmeksizin çoğaltmaya uygunluğu bakımından bir birim olarak kabul edilen en küçük taksonomik kısım içerisinde yer alan bitki grubunu,
- g) Tohumluk: Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan vegetatif ve generatif bitki kısımlarını,
- h) Çoğaltım veya çoğaltma: Asıl veya ebeveyn bitkilerle aynı özellikleri taşıyan, bir sonraki nesil bitkilerin elde edilmesini,
- i) Üretim veya üretme: Ürün veya çoğaltım materyali elde etmek amacıyla bitki yetiştirilmesini,
- j) Çoğaltım materyali: Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan bütün bir bitki veya kısımlarını,
- k) Tescil: Kanun kapsamındaki çeşitlerin ıslahçı hakları kütüğüne yazılmasını,
- l) Bülten: Bitki Çeşitleri Bültenini,
- m) Kütük: Islahçı hakkı başvurusu ve hakkın tescili ile ilgili hususların kayıtlı olduğu sicilleri,
- n) Katalog: İlgili mevzuat çerçevesinde ticareti yapılan çeşitlerin yayımlandığı listeyi,
- o) UPOV Sözleşmesi: Uluslararası Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Birliği Sözleşmesini,
- p) Farklılık: Bir çeşidin müracaatının yapıldığı tarihte herkesçe bilinen çeşitlerden, tescile esas özelliklerden, en az birisi bakımından farklılık göstermesini,
- r) Yeknesaklık: Çeşidin çoğaltımı esnasında, çoğaltma metoduna bağlı olarak beklenen varyasyonun dışındaki diğer özellikler yönünden bir örneklik göstermesini veya yeterince homojen olmasını,
- s) Durulmuşluk: Çeşidin, tekrarlanan üretimlerden sonra veya belirli çoğaltım dönemleri sonunda ilgili özellikleri değişmeksizin aynı kalmasını,
- t) Kuruluş: Yeni bitki çeşitlerine ait ıslahçı haklarının korunması görevi ile ilgili uygulamayı Genel Müdürlük adına yürüten kuruluşu,
- u) FYD: Farklılık, yeknesaklık ve durulmuşluğu,
- v) CPVO: Avrupa Birliği Bitki Çeşit Ofisini,
- y) Şahit numune: Çeşidin korumaya alındıktan sonra gerektiğinde şahit olarak kullanılmak üzere kuruluş veya ıslahçı/hak sahibinin muhafaza ettiği numuneyi,
- z) Bölge Deneme Kuruluşu: Teknik denemeleri kuruluşla işbirliği içinde yürüten kuruluşu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruma Şartları, Korumadan Yararlanacak Kişiler ve Koruma Süresi

Genel Şartlar

Madde 5 — Yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olduğu bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde tespit edilen bitki çeşitleri, Kanunda ve bu Yönetmelikte belirtilen diğer şartların yerine getirilmesi ve Bakanlık tarafından belirlenen ücretin ödenmesi kaydıyla, ıslahçı hakkı verilerek korunur.

Korumadan Yararlanacak Kişiler

Madde 6 — Çeşit koruma hakkından, Kanunun öngördüğü şekilde, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametgâhı olan veya iş merkezi bulunan gerçek veya tüzel kişiler veya UPOV Sözleşmesi hükümleri dâhilinde başvuru hakkına sahip kişiler yararlanır.

Bu maddenin birinci fıkrası şartlarına uymamasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti uyuğundaki kişilere kanunen veya fiilen çeşit koruma hakkını tanıyan devletlerin uyuğundaki gerçek veya tüzel kişiler de karşılıklılık ilkesi uyarınca koruma hakkından yararlanır.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çeşitlerine, diğer ülkelerin koruma hakkı vermesi veya koruma hakkı vereceğini yazılı olarak bildirmesi karşılıklılık ilkesi olarak kabul edilir.

Koruma Süresi

Madde 7 — Çeşit koruma süresi ıslahçı hakkının tescil edildiği tarihten itibaren yirmibeş yıldır. Bu süre ağaç, asma ve patates için otuz yıldır. Koruma süresinin sona ermesi, takvim yılı sonu itibarıyla hesaplanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru Şartları ve Başvurunun İncelenmesi

Başvuru Mercii

Madde 8 — Bu Kanunun verdiği koruma hakkından yararlanmak için çeşit sahibi, bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde bahsedilen bilgi ve belgelerden oluşan dosya ile Genel Müdürlüğe başvurur.

Başvuruya Eklenecek Bilgi ve Belgeler

Madde 9 — (Değişik birinci fıkra:RG-05/03/2007-26453) ıslahçı hakkının tescil edilmesini talep eden başvuru sahibi, Bakanlık tarafından hazırlanan ıslahçı Hakkı Başvuru Formunu eksiksiz doldurarak, yabancı dildeki belgelerin yeminli tercüme bürolarında yaptırılmış Türkçe tercümelerini başvuru formuna ekleyerek, aşağıdaki bilgi ve belgelerden oluşan dosyayı Genel Müdürlüğe verir.

a) Bu dosyada;

1) Aynı çeşitle ilgili daha önceki başvurudan dolayı rüçhan hakkı talep ediliyorsa; ilk başvurunun yapıldığı ülke, kuruluş, başvuru tarihi ve numarası ve çeşidin ilk başvurudaki adının yer aldığı onaylı belge,

2) (Değişik:RG-05/03/2007-26453) Teknik inceleme kapsamında FYD testlerinin yapılabilmesi amacıyla Kuruluşça örneği hazırlanmış olan Teknik Başvuru Formu veya UPOV sözleşmesine taraf ülkelerden birisinde, o ülkenin yetkili kuruluşu tarafından yapılmış ve bu kuruluştan temin edilen teknik inceleme raporu. Teknik inceleme raporunun UPOV sözleşmesine taraf ülkelerin yetkili kuruluşlarınca başvuru sahibine verilmediği durumlarda, başvuru sahibinin isteği üzerine teknik inceleme raporu Kuruluş tarafından talep edilir. Teknik inceleme raporunun talep edilen ülke tarafından süresi içinde herhangi bir nedenle gönderilmemesi halinde, talebi yapan kuruluş sorumlu değildir.

3) ıslahçı hakkı verilmesi için başvurusu yapılan çeşitle ilgili daha önce ticarî bir faaliyette bulunulmuşsa, çeşidin ticarî olarak ne amaçla kullanıldığı, ne kadar kullanıldığı ve hangi tarihten itibaren ticarete arz edildiğine ilişkin bilgi ve buna ilişkin belgeler,

4) Başvuru ve teknik inceleme ücretinin ödendiğine dair belge,

5) Başvuru sahibi tüzel kişi ise noter tasdikli imza sirküleri,

6) Talep edilmesi hâlinde çeşidin tanımlanmasına yarayacak her türlü resim, slayt veya materyal ile ilgili bilgileri,

7) Başvuru vekil aracılığıyla yapılıyorsa; başvuru sahibinin başvuruyu yapmaya vekili yetkilendirdiğine ilişkin noter tasdikli vekaletname bulunur.

b) Başvuru ile ilgili diğer hususlar;

1) Türkiye’de ikametgâhı olmayanlar, çeşitleri için ıslahçı hakkı başvurusu yapmak ve tescil ettirmek için Türkiye’de ikametgâhı olan bir vekil tayin etmek zorundadırlar.

2) (Mülga:RG-05/03/2007-26453)

3) (Mülga:RG-05/03/2007-26453)

4) (Mülga:RG-05/03/2007-26453)

Başvurunun İncelenmesi

Madde 10 — (Değişik:RG-05/03/2007-26453)

Genel Müdürlük, başvurunun şeklen ve esastan incelenmesi amacıyla bir komisyon oluşturur. Bu komisyon; kuruluş bünyesinden bitki grubu bazında bir konu uzmanı, Hukuk Müşavirliğinden bir hukuk müşaviri, Genel Müdürlükten bir konu uzmanı olmak üzere üç kişiden oluşur. Gerek görüldüğü takdirde Bakanlıktan veya dışından konu uzmanı danışman bu komisyona davet edilir. Komisyon üye tam sayısı ile çalışır, kararlar oybirliğiyle alınır. Komisyonun raportörlüğü Genel Müdürlük tarafından yapılır.

Başvurunun Şeklen İncelenmesi

Madde 11 — Başvurunun şeklen incelenmesinde komisyon aşağıdaki hususları inceler:

a) Kanunun 32, 33, 34, 35 ve 46 ncı maddelerinde belirtilen şekli şartları ve başvuru formunda yer alan bilgilerin uygun olup olmadığı,

b) Çeşidin teknik özelliklerini belirten bilgi ve belgelerin yeterliliği,

c) Çeşitle ilgili daha önce ticarî bir işlem yapılmışsa buna ait bilgi ve belgeler,

d) Rüşhan hakkı talep ediliyorsa bununla ilgili bilgi ve belgelerin yeterliliği,

e) Başvuru ücretinin ödendiğine dair belge.

Komisyon başvurunun şeklen incelenmesi sonucunda başvurunun eksik veya yanlış yapıldığını tespit ederse Genel Müdürlük başvuru sahibine durumu yazılı olarak bildirir ve eksikliği gidermesi için otuz gün süre verir. Başvuru sahibi verilen süre içinde eksikliği gidermezse başvuru yapılmamış sayılır. Başvuru sahibi tespit edilen eksikliği, verilen süre içerisinde giderdiği takdirde, ıslahçı hakkı başvurusu, başvurunun ilk yapıldığı tarih itibarıyla kesinlik kazanır.

Rüşhan hakkına ilişkin eksikliğin giderilmemesi hâlinde başvuru sahibi, sadece rüşhan hakkını kullanamaz.

Başvurunun Esastan İncelenmesi

Madde 12 — Başvurunun esastan incelenmesinde komisyon aşağıdaki hususları inceler:

a) ıslahçı hakkı verilmesi için başvurusu yapılan çeşidin Kanunun 5 inci maddesi hükümleri kapsamında yeni sayılıp sayılmadığı,

b) Başvuru sahibinin, ıslahçı hakkı verilmesi talep edilen çeşit ile ilgili başvuru hakkına sahip olup olmadığı veya başvuruya yetkili olup olmadığı,

c) Çeşit için önerilen ismin, Kanunun 9 uncu maddesine ve 42 nci maddesinin (a) bendi hükümlerine ve bu Yönetmeliğin 20 nci maddesine uygun olup olmadığı.

Komisyon, başvurunun esastan incelenmesi sonucunda, ıslahçı hakkı verilmesine engel bir durum olduğunu tespit ederse Genel Müdürlük başvuruyu reddeder. Genel Müdürlük ret kararını verdiği tarihten itibaren otuz gün içinde durumu başvuru sahibine gerekçeleriyle birlikte bildirir.

Bu maddenin (c) bendi uyarınca, çeşit için önerilen ismin Kanunun ilgili maddelerine uymadığı gerekçesiyle başvurunun reddedilmesi hâlinde, durum Genel Müdürlük tarafından başvuru sahibine bildirilerek otuz gün içinde çeşit için yeni bir isim önerip önermeyeceğini bildirmesi istenir. Başvuru sahibi otuz gün içinde çeşit için yeni bir isim önermezse bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen işlem yapılır.

Komisyon başvuruda herhangi bir eksikliğin olmadığına karar verirse, ıslahçı hakkı başvurusunu kabul ederek her başvuru dosyası için bir başvuru numarası verir. Başvuru dosyasının Genel Müdürlüğe verildiği tarihi başvuru tarihi olarak kesinleştirir.

Başvurunun Kütüğe Kaydedilmesi ve Bültende İlân

Madde 13 — Genel Müdürlük, eksiksiz ve doğru yapılan her başvuruyu kütüğe kaydeder ve bir başvuru sicil numarası verir. Tüm bilgi ve belgeleri içeren dosyanın Genel Müdürlüğe verildiği tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir. Genel Müdürlük kabul edilen başvuruyla ilgili dökümanları ıslahçı hakkı kütüğüne kaydedilmek üzere kuruluşa gönderir.

Genel Müdürlük, başvurunun kütüğe kaydedilmesinden itibaren otuz gün içinde, başvuru sahibi ile ilgili aşağıda belirtilen bilgileri bültende ilan eder;

a) Başvuru sahibinin veya varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi,

b) Başvuru yapan ıslahçının kendisi değilse, ıslahçının adı, soyadı ve adresi ile hakkın ıslahçıdan ne şekilde alındığını gösterir bilgi,

c) Çeşidin botanik sınıflandırmadaki Türkçe ve Latince ismi,

d) Çeşit için önerilen isim veya ıslahçının kullandığı geçici bir isim,

e) Daha önceki bir başvurudan dolayı rüşhan hakkı talep ediliyorsa, ilk başvurunun yapıldığı ülke, tarih, numara ve makam.

Başvuruya İtiraz

Madde 14 — Başvurunun bültende ilân edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, çeşidin yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı gerekçesiyle veya başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit için önerilen ismin Kanunun 9 uncu, 42 nci maddesinin (a) bendi hükümlerine ve Yönetmeliğin 20 nci maddesine uygun olmadığı gerekçesiyle Genel Müdürlük nezdinde itiraz yapılabilir. Başvuruya itiraz edenler, itirazlarında öne sürdükleri gerekçelerin bilgi ve belgelerini Genel Müdürlüğe itirazlarıyla birlikte vermek zorundadır.

Başvuruya İtirazın İncelenmesi

Madde 15 — İtiraz üzerine en geç on beş gün içinde toplanan komisyon, başvuruya itiraz edenin dilekçesi ile ekinde yer alan bilgi ve belgeleri inceler. Genel Müdürlük itirazla ilgili belgelerin birer suretini başvuru sahibine gönderir. Genel Müdürlük üç ay içinde başvuru sahibinin, itiraz karşısında başvuru sahibi olmaya devam edip etmeyeceğini veya başvuru şartlarında değişiklik yapıp yapmayacağını bildirmesini ister. Başvuru sahibi bildirim süresi olan üç aylık sürenin yetmeyeceği gerekçesiyle Genel Müdürlükten ek süre talep edebilir. Genel Müdürlük, başvuru sahibinin yazılı olarak bildirdiği ek süre talebini değerlendirir. Genel Müdürlük, ek süre talebini incelemesi sonucunda, başvuru sahibinin haklı gerekçelere dayandığı kanısına varırsa bildirim süresine ilâve olarak en çok iki ay ek süre verir.

Verilen sürenin sonunda, başvuruya itiraz karşısında, başvuru sahibi birinci fıkrada belirtilen bildirimleri yapmazsa başvuru geri çekilmiş sayılır.

Başvuru sahibi başvurusunu ilk şekliyle devam ettireceğini veya itiraz gerekçeleri doğrultusunda başvurusunda gerekli değişiklikleri yapacağını süresi içinde bildirirse, Genel Müdürlük itiraz sahibinin itirazını sürdürüp sürdürmeyeceğini otuz gün içinde bildirmesini ister. Başvuruya itiraz eden, bu süre içerisinde, başvuruya itiraz konularında değişiklik yapamaz, sadece itirazını sürdürüp sürdürmeyeceğini bildirebilir.

Başvuruya itiraz eden, verilen otuz günlük süre içinde itirazından vazgeçmeyeceğini bildirirse:

a) İtiraz; çeşidin, Kanununun 5 inci maddesinde belirtilen yenilik şartlarını taşımadığı, başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit için önerilen ismin Kanununun 9 uncu, 42 nci maddesinin (a) bendi ve Yönetmeliğin 20 nci maddesi hükümlerine aykırı olduğu iddiasına dayanıyorsa, Genel Müdürlük, itiraz edilen konularla ilgili inceleme başlatır.

b) Başvuruya itiraz, çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı iddiasına dayanıyorsa, kuruluş bu konulardaki itirazlarla ilgili incelemeyi Kanununun 39 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde, çeşidin teknik bakımdan incelenmesi sırasında yapar. İtiraz edilen konuların tam olarak açıklığa kavuşabilmesi için, Kuruluş itiraz konularını göz önüne alarak teknik inceleme yöntemini kendisi belirler. Genel Müdürlük, gerekli gördüğü takdirde itiraz eden kişiden, itirazını destekleyecek şekilde daha fazla bilgi, belge veya materyali vermesini isteyebilir.

c) Başvuru sahibinin gerçek hak sahibi olmadığı iddiasına dayanan itirazın Genel Müdürlük tarafından incelenmesi sonucunda, başvuru sahibinin gerçek hak sahibi olmadığı kanısına varılırsa; Genel Müdürlük itirazı kabul ederek itirazın kabulüne ilişkin kararı başvuru sahibine ve itiraz edene tebliğ eder. İtirazın kabulüne ilişkin kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde aynı çeşit için başvuruda bulunan gerçek hak sahibi, reddedilen başvuru tarihinin kendi başvuru tarihi olarak kabul edilmesini talep edebilir. Bu talep Genel Müdürlük tarafından kabul edilerek önceki başvuru tarihi gerçek hak sahibinin başvuru tarihi olarak kaydedilir.

Çeşidin Teknik Bakımdan İncelenmesi

Madde 16 — Çeşidin teknik incelemeye alınmasının uygun görülmesinden sonra, çeşit aşağıdaki hususların tespiti için teknik incelemeye tâbi tutulur;

a) Bu teknik inceleme;

1) Çeşidin, belirtilen botanik sınıfa ait olduğunun teyit edilmesi,

2) Çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olduğunun tespit edilmesi,

3) Bu maddenin (a) bendinde çeşidin birinci ve ikinci alt bentlerindeki şartlara uyması hâlinde, çeşit özellik belgesinin hazırlanmasını kapsar.

İncelemenin uygulama şartları kuruluşça belirlenir ve inceleme kuruluşun gözetimi altında yapılır. Teknik inceleme için gerekli olan FYD testleri ve diğer testler UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerden birisinde o ülkenin yetkili kuruluşu tarafından yapılmış ise test sonuçlarının Bakanlığa verilmesi kaydıyla, teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir.

Ancak, bu testler Türkiye ile aynı veya benzer tarımsal iklim şartlarına sahip ülkelerde yapılmış olmalıdır.

b) İncelemenin bu test sonuçlarına dayandırılmaması durumunda;

1) Genel Müdürlük, teknik incelemeyi ana hizmet birimlerine veya bağlı ve ilgili kuruluşlarına veya başka kuruluşlara yaptırabilir. Teknik incelemenin başka kuruluşlara yaptırılması hâlinde bu Yönetmeliğin 34 üncü maddesi hükümlerine göre Bakanlıkça belirlenecek ücret ödenir.

2) **(Değişik:RG-05/03/2007-26453)** Genel Müdürlük, teknik incelemeyi başvuru sahibine de yaptırabilir. Bu teknik inceleme kuruluşun koordinatörlüğü ve gözetimi altında yapılır. Başvuru sahibi, Genel Müdürlüğün talebi üzerine, kendisi tarafından yapılacak veya yaptırılacak yetiştirme veya diğer testlerin sonuçlarını Genel Müdürlüğe verir. Teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir.

Bu maddenin (a) bendinin üçüncü alt bendinde yer alan çeşit özellik belgesine tarımsal ve botanik bilgilerdeki değişimlere bağlı olarak yeni kısımlar eklenebilir veya değiştirilebilir. Ancak koruma konusu bu durumdan etkilenmez.

Genel Müdürlük, teknik inceleme amacıyla her türlü bilgi, belge ve materyali başvuru sahibinden ister. Başvuru sahibi, haklı bir nedene dayanmaksızın, Genel Müdürlüğün belirleyeceği süre içinde talep edilen bilgi, belge ve materyali vermediği takdirde, başvuru reddedilir.

Çeşidin Teknik İncelemesinin Şartları

Madde 17 — **(Değişik birinci fıkra:RG-05/03/2007-26453)** Test materyali ve şahit numuneler Bakanlıkça belirlenen en alt sertifikalı sınıftaki tohumluğun türler bazındaki asgarî çimlenme standartlarına sahip olmalıdır. Test materyallerinin miktarları Bakanlıkça belirlenir."

(Değişik ikinci fıkra:RG-05/03/2007-26453) Çeşidin FYD testlerinde deneme süresi, süs bitkilerinde en az bir, tek yıllık ve çok yıllık tarla bitkilerinde iki yetiştirme sezonudur. Meyve türlerinde FYD test süresi yeterli ürün alınabilen iki ürün sezonudur. Başvuru sahibi çeşide ait test materyali veya şahit numuneyi Kuruluşa teslim ederken aşağıdaki yolları izler;

a) İslahçı hakkı tescil edilmemiş çeşitler için; Başvuru sahibi test materyalini, teknik incelemeyi yapan kuruluş başvurunun bültende yayımlanma süresinin bitiminden sonra, test materyalinin niteliğine göre kuruluş

tarafından bildirilecek tarihte teslim eder. Vejetatif olarak çoğaltılan türler dışındaki, çeşide ait numuneden alınan test materyali, FYD testlerinde kullanılmak üzere ayrılır ve geriye kalan test materyali şahit numune olarak saklanır.

b) Islahçı hakkı tescil edilen çeşitler için ise; vejetatif olarak çoğaltılan türler dışındaki çeşide ait şahit numuneler, tescil kararının bültende yayımlanma süresinin bitiminden sonra otuz gün içinde Bakanlıkça belirlenen miktarda saklanmak üzere kuruluşa teslim edilir.

FYD testlerinde çeşitle ilgili herhangi bir problem olması durumunda bu süreler uzatılabilir.

FYD testlerinin yapılmasında o bitki türü için UPOV ve CPVO teknik prensipleri esas alınarak hazırlanan Bitki Özellik Belgelerinde belirtilen esaslar ve test kriterleri uygulanır. Başvuru yapılan bitki türünde UPOV ve CPVO tarafından belirlenmiş kriter ya da özellik belgesi yoksa kuruluş inceleme kriterlerini kendisi belirler.

Kuruluş FYD testleri ile birlikte gerektiğinde çeşitle ilgili bazı laboratuvar incelemelerini de yapar.

Kuruluş her bir türe ait çeşitlerin şahit numunelerinin yenilenmesi amacıyla başvuru sahibinden yeni numune isteyebilir. Başvuru sahibi kuruluşun kendisine yazılı bildiri tarihinden itibaren üç ay içinde yeni numuneyi kuruluşa teslim etmek zorundadır. Çeşidin genetik safiyetini devam ettirip ettirmediğinin kontrolü amacıyla başvuru sahibinin gönderdiği numuneye kuruluştaki muhafaza edilen numune yan yana ekilerek morfolojik karakterler yönünden karşılaştırılır. Çeşidin genetik yapısını devam ettirdiği kanısına varılırsa yeni numune şahit numune olarak saklanır. Eski numune çeşit sahibine iade edilir. Çeşidin genetik yapısını devam ettirmediği şeklindeki bulgulara rastlandığı takdirde bu Yönetmeliğin 24 üncü madde hükümleri uygulanır.

İnceleme Raporu

Madde 18 — Teknik incelemeyi Genel Müdürlük adına yapan kuruluş, çeşide ait özelliklerin belirlenmesinin yeterli olduğu kanısına varırsa, farklılık, yeknesaklık, durulmuşluk hususlarının tespitini içeren bir inceleme raporu ile FYD test sonuçlarına göre hazırlanan çeşide ait özellik belgesini Genel Müdürlüğe gönderir.

Kendisine teknik inceleme yaptırılan kuruluşlar, inceleme sonuçlarını ancak Bakanlığın izniyle kullanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Islahçı Hakkının Tescili ve İtiraz

Islahçı Hakkının Tescili

Madde 19 — Kuruluşun, inceleme raporlarını Genel Müdürlüğe göndermesinden sonra, Genel Müdürlük tarafından kuruluşlar itibarıyla ve bitki grupları esas alınarak Islahçı Hakkı Tescil Komitesi oluşturulur.

a) Genel Müdürlük oluşturduğu Islahçı Hakkı Tescil Komitesini toplantıya davet eder ve kuruluşun gönderdiği çeşitlerle ilgili inceleme raporu ve diğer dökümanları davet yazısı ile birlikte komiteyi oluşturan kuruluşlara gönderir.

b) Islahçı Hakkı Tescil Komitesine danışman üye davet edilebilir.

c) Islahçı Hakkı Tescil Komitesi aşağıda belirtilen kuruluşların konu ile ilgili uzman temsilcilerinden oluşur.

<u>Kuruluşun adı</u>	<u>Temsilci sayısı</u> <u>(asil üye)</u>
Genel Müdürlük	1
Kuruluş ve/veya bölge deneme kuruluşu	2
Hukuk Müşavirliği	1
İlgili kamu tarımsal araştırma kuruluşları	1
Ziraat fakülteleri	1

d) Komite, asil üyelerin en az beş üyenin mevcut olmasıyla toplanır.

e) Toplantıda sadece asil üyeler oy kullanabilir. Danışman olarak davet edilenler oy kullanamazlar.

f) Her toplantıda asil üyeler arasından bir başkan seçilir. Toplantının raportörlüğü kuruluş tarafından yürütülür.

g) Kuruluş toplantıda çeşitle ilgili inceleme raporlarını sözlü olarak takdim eder. Kararı, Islahçı Hakkı Tescil Komitesi verir.

h) Kararlar bu Yönetmelikte belirtilen esaslar ve gerekli şartların yerine getirilmesi kaydıyla asil üyelerin 2/3 çoğunluğu ile alınır. Toplantıda çeşitler ayrı ayrı oylanır. Korumaya alınan çeşide bu Yönetmeliğin 20 nci maddesinde yer alan esaslar dâhilinde bir isim verilir ve bu isimle çeşidin ıslahçı hakkını tescil ederek kütüğe kaydeder ve ilân edilmek üzere bültende yayımlanır.

i) Bakanlık tarafından koruma altına alınan çeşide bu Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan Islahçı Hakkı Tescil Belgesi verilir.

j) İslahçı Hakkı Tescil Komitesi inceleme raporunu kesin bir karar vermek için yeterli bulmazsa, başvuru sahibine bilgi verir ve tamamlayıcı incelemeleri Bakanlık kendisi yapar veya yaptırır. Ret veya kabul kararı alınmaya kadar yapılan tamamlayıcı incelemeler teknik incelemelerin bir devamı olarak kabul edilir.

İsmlendirme Kuralları

Madde 20 — İslahçı hakkı verilerek korunan çeşidin ismi onun umumî ismi hâline gelir.

Komite, çeşidin isminin aşağıdaki şartları taşıması hâlinde korunan çeşide, çeşit sahibinin önerdiği ismi verir:

a) İsim, çeşidin tanınmasını sağlamak kaydıyla, anlamlı veya anlamsız bir kelime veya kelime gruplarından, kelimeler ve rakamlardan veya harf ve rakamlardan oluşabilir.

b) Çeşit için önerilen isim diğer çeşitlerden farklı bir isim niteliği taşımalı veya çeşidin tanınması dil bilimi açısından yeterli olmalıdır.

c) İsim, kamu düzeni ve genel ahlâka aykırı ifadeler içermemelidir.

d) İsim, sadece bitki çeşitleri ve tohumculuk sektöründe söz konusu olan ülkemiz ve UPOV sözleşmesine taraf ülkelerin dilleri de dâhil olmak üzere tür, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi orijin veya üretim tarihini belirten işaretlerden ibaret olmamalıdır.

e) İsim, çeşidin coğrafi orijini, değeri veya özellikleri açısından çeşit ile ıslahçı veya başvuru sahibi arasındaki irtibat bakımından yanıltıcı şekilde veya karışıklığa neden olacak nitelikte olmamalıdır.

f) Çeşit için önerilen ismin içinde, çeşit ile ilgili ürünler bakımından marka alınmasını markalar mevzuatı açısından engelleyici unsurlar bulunamaz.

g) UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede tescil edilmiş çeşit için bir isim kullanılmakta ise ıslahçı hakkı başvuruları bu isimle yapılır ve çeşit bu isimle tescil edilir. Aynı çeşitle ilgili diğer ülkelerde başka isimler de kullanılmakta ise, diğer ülkelerde kullanılan bu isimler de başvuru siciline ve ıslahçı hakları siciline kaydedilir. Türkiye’de daha önce tescil edilen çeşitler için de aynı hükümler uygulanır.

h) Çeşit için önerilen isim, Türkiye’de veya UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerde tescil edilen veya kullanılan, aynı veya yakın türlere ait çeşitlerin isimleri ile aynı veya karışıklığa yol açacak kadar benzeri olamaz.

i) Korunan çeşide ait çoğaltım materyalini satan, pazarlayan veya diğer şekillerde kullanan herkes, çeşidin ismini kullanmak zorundadır. Bu hüküm, esas itibarıyla türetilmiş çeşitleri de kapsar. İslahçı hakkı sona erse bile, çeşidin isminin kullanılması zorunludur.

j) Korunan çeşidin kullanımını ile ilgili olarak üçüncü kişilerin önceki hakları saklıdır. Üçüncü kişilerin önceki hakları nedeniyle, çeşide ait ismin kullanılması bu çeşidi kullanmak zorunda olan kişiye yasaklanmışsa Genel Müdürlük ıslahçıdan veya hak sahibinden çeşit için yeni bir isim önermesini ister.

k) Çeşit için önerilen ismin marka, ticaret unvanı veya benzer diğer işaretlerle birlikte kullanılması, ancak çeşit isminin kolayca tanınabilir şekilde yazılması hâlinde mümkündür.

Tescilin İlânı

Madde 21 — Korunan çeşitle ilgili ıslahçı hakkının tescili, tescil tarihinden itibaren otuz gün içinde bültende ilân edilir.

Bültende, ıslahçı hakkının tescili ile ilgili olarak aşağıdaki bilgiler yer alır:

a) Korunan çeşidin ismi,

b) Başvuru tarihi ve numarası,

c) Rüçhan hakkı kullanılmışsa, ilk başvurunun yapıldığı ülke, tarih, numarası ve çeşidin ilk başvuru anındaki adı,

d) Hak sahibinin adı, soyadı, uyruğu ve adresi,

e) Hak sahibi ıslahçı değilse, ıslahçının veya ıslahçıların adı, soyadı, uyruğu, adresi,

f) İslahçı hakkının tescil edildiği tarih ve sicil kayıt numarası.

Tescile İtiraz

Madde 22 — İslahçı hakkı tescilinin bültende ilân edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde, üçüncü kişiler tarafından, tescil işlemine karşı Kanunun 32 nci, 33 üncü, 34 üncü, 36 ncı, 39 uncu, 40 ıncı, 41 inci ve 44 üncü maddelerinde belirtilen işlemlerde eksiklikler yapıldığı gerekçesiyle itirazda bulunulabilir.

Tescile itiraz edenler aşağıdaki bilgi ve belgeleri Genel Müdürlüğe vermek zorundadır:

a) İtiraza ait başvuru dilekçesi ve itirazını destekleyici belgeler,

b) İtiraza ilişkin olarak bu Yönetmeliğin 34 üncü maddesinde belirtilen ve Bakanlık tarafından belirlenen ücretin yatırılmış olduğuna dair belge.

Genel Müdürlük, otuz gün içerisinde yerine getirilmek üzere, itiraz edenden itirazını destekleyici ek bilgi, belge ve materyal isteyebilir. İtiraz eden kendisinden talep edilen bilgi, belge ve materyali verilen süre içerisinde Bakanlığa vermezse, itiraz hiç yapılmamış sayılır.

Genel Müdürlük, ıslahçı hakkının tescili ile ilgili olarak yapılan itiraz dilekçesi ve eklerinin bir örneğini hak sahibine ve İslahçı Hakkı Tescil Komitesine göndererek, hak sahibinin itiraz ve gerekçeleri hakkındaki görüşlerini otuz gün içinde gerekçeleriyle birlikte yazılı olarak bildirmesini ister.

Genel Müdürlük, İslahçı Hakkı Tescil Komitesinin itirazı inceleme aşamasında da gerek gördüğü hâllerde itiraz edenin ve hak sahibinin görüşlerini isteyebilir.

İslahçı Hakkı Tescil Komitesi, itiraz edenin dilekçesini ve ekinde yer alan bilgi ve belgeleri inceleme sonucunda, ıslahçı hakkının verilmesi ile ilgili olarak birinci fıkrada belirtilen maddelerdeki işlemlerin yerine getirilmediği veya bu işlemlerin herhangi birinde önemli bir eksiklik yapıldığı kanısına varırsa, konu ile ilgili raporu Genel Müdürlüğe gönderir. Genel Müdürlük, İslahçı Hakkı Tescil Komitesinin görüşleri doğrultusunda ıslahçı hakkı tescili ile ilgili işlemin geçersizliğine ve eksikliğin yapıldığı safhaya kadar geriye dönülerek işlemlerin yeniden yapılmasına karar verir.

Genel Müdürlük, inceleme sonucunda itirazı uygun bulmadığı takdirde, ıslahçı hakkı tescili ile ilgili yapılan itirazı reddederek durumu itiraz edene ve hak sahibine bildirir.

İslahçı Hakkının Tescilinden Sonraki Değişiklikler

Madde 23 — Hak sahibi, ıslahçı hakkının tescil edildiği tarihten sonra adres ve unvan değişikliklerini otuz gün içerisinde Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirir.

Ayrıca hak sahibi, devir ve intikal gibi değişiklikleri, ilgili ücretin ödendiğini gösteren banka dekont aslı ile birlikte otuz gün içerisinde Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Genel Müdürlük, değişiklik taleplerini değerlendirerek, uygun bulduğu takdirde düzeltmenin yapılması amacıyla kuruluşa gönderir. Kuruluş kütükte buna ilişkin düzeltmeleri yapar ve bu değişiklikler bültende ilân edilir.

Hak Sahibinin Tescilden Sonraki Yükümlülüğü

Madde 24 — Hak sahibi, hakkın yürürlükte olduğu sürece korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal özelliklerini taşıyan çoğaltım materyallerinin devamından sorumludur.

Kuruluş, koruma süresince, çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının genetik yapılarının devam edip etmediğini araştırır. Hak sahibi, korunan çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin kuruluş veya Genel Müdürlüğün belirlediği başka bir kuruluş tarafından araştırılması için bilgi, belge ve materyal sağlamakla yükümlüdür.

Çeşidin genetik yapısının devamı hususunda şüpheye düşülürse ve bu şüphe bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen bilgi, belge ve materyal ile giderilemezse, Genel Müdürlük, çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin araştırılmasını ister. Bu araştırma, hak sahibi tarafından sağlanan materyal ile çeşit özellik belgesindeki bilgilerin ve numunelerin yetiştirme testleri ve diğer testler yapılarak karşılaştırılmalarını ihtiva eder.

Yapılan araştırmalar, çeşidin genetik yapısını devam ettirmede hak sahibinin başarısız olduğunu ortaya çıkarırsa, ıslahçı hakkı, Kanunun 48 inci maddesine göre Bakanlıkça iptal edilmeden önce hak sahibinin görüşü alınır.

Hak sahibi, belirlenen üç ay içinde korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının yeterli miktarda numunesini, çeşidin numunesi olmak veya mevcut numuneyi yenilemek veya çeşidin korunması için diğer çeşitlerle karşılaştırmalı bir inceleme yapılması amacıyla kuruluşa veya Genel Müdürlüğün belirleyeceği başka bir kuruluşa verir. Yapılan inceleme olumsuz sonuçlanırsa ıslahçı hakkı iptal edilir.

Genel Müdürlüğün gerekli görmesi hâlinde, hak sahibi, çeşide ait şahit numuneyi Bakanlık adına muhafaza eder.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Zorunlu Lisans ve Zorunlu Lisansla İlgili Arabuluculuğun Talep Edilmesi

Zorunlu Lisans

Madde 25 — İslahçı hakkının tescilinden itibaren üçüncü yılın sonunda, kamu yararının gerektirmesi hâlinde, ıslahçı hakkı zorunlu lisansa konu yapılabilir.

Millî savunma veya halk sağlığı açısından, korunan çeşidin kullanılmaya başlaması, kullanımının artırılması veya yaygınlaştırılması büyük önem taşıyorsa kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Korunan çeşidin kullanılmamasının veya nitelik ve miktar bakımından yetersiz kullanılmasının ekonomik ve teknolojik gelişme açısından ciddi zararlara sebep olacağı hâllerde de kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Bakanlığın teklifi üzerine, zorunlu lisansa, Bakanlar Kurulu karar verir. Korunan çeşidin kullanımının millî savunma veya halk sağlığı bakımından önemli olması hâlinde ise zorunlu lisans teklifi, Bakanlık ile Millî Savunma Bakanlığı veya Sağlık Bakanlığı tarafından birlikte yapılır.

Millî savunma nedeni ile verilen zorunlu lisans kararı, çeşidin bir veya birkaç işletme tarafından kullanılması ile sınırlandırılabilir.

Korunan çeşidin ihraç edilmesi durumu zorunlu lisans gerekçesi olarak kabul edilmez.

Kullanım Zorunluluğu

Madde 26 — Hak sahibi veya yetki verdiği kişi, korunan çeşide ait çoğaltım materyalini kullanmak zorundadır.

Kullanım zorunluluğu ıslahçı hakkının verildiğine ilişkin ilânın bültende yayımlandığı tarihten itibaren üç yıl içinde gerçekleştirilmelidir.

Çeşidin nitelik ve miktar bakımından yeterli olarak kullanılması gerekir. Kullanmanın değerlendirilmesinde piyasa şartları ile bu Yönetmeliğin 25 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlar göz önüne alınır.

Çeşidin Kullanılmasının İspatı

Madde 27 — Hak sahibi veya yetkili kıldığı kişi, korunan çeşidin kullanıldığını kanıtlayıcı belgeleri Bakanlığa vermek zorundadır. Bu belgeler, korunan çeşidin nitelik ve miktar bakımından yeterli şekilde kullanıldığını gösteren beyanları kapsmalı ve konu ile ilgili meslek kuruluşları, ticaret ve sanayi odaları veya ilgili başka kurumlar tarafından onaylı olmalıdır.

Çeşidin kullanıldığını kanıtlayan belgede, korunan çeşitle ilgili ıslahçı hakkının verildiği tarih ve sayı ile kullanımın başladığı tarih, beyanda bulunanın adı, adresi, imzası ve belgenin tanzim edildiği tarihin bulunması gerekir.

Kullanım belgesi ıslahçı hakkı siciline kaydedilir. Bu işlem için Yönetmeliğin 34 üncü maddesinde belirtilen ücretin ödenmesi gerekir.

Zorunlu Lisansla İlgili Arabuluculuğun Talep Edilmesi

Madde 28 — Zorunlu lisans verilmesi için talepte bulunmak isteyen kişi, önce, aynı çeşit için sözleşmeye dayalı lisans verilmesi amacıyla Bakanlıktan arabuluculuk etmesini isteyebilir.

Bakanlığın arabuluculuğunu talep etmek için Yönetmeliğin 34 üncü maddesinde belirtilen ücret ödenir.

Arabuluculuk talebinde aşağıdaki hususlar yer alır:

a) Talepte bulunan hakkında bilgi,

b) Arabuluculuk talebine konu olan çeşit ve hak sahibi hakkında bilgi,

c) Zorunlu lisans verilmesini haklı kılan şartlar,

d) Talep edilen lisansın kapsamı ve talebin sebepleri,

e) Talepte bulunanın hak konusu çeşidi etkin şekilde kullanıp kullanamayacağı ve hak sahibi tarafından lisans verilmesi için istenilen makul teminatın verilip verilemeyeceği konusunda karar vermeye yetecek bilgiler.

Arabuluculuk talebinin kabul edildiğini taraflara bildirilmesini izleyen iki aylık süreye rağmen sözleşmeye dayalı bir lisansın verilmesi mümkün olmamışsa, Bakanlık arabuluculuk ve faaliyetinin sona erdiğini açıklar ve bunu ilgililere bildirir.

Bakanlık, lisans sözleşmesinin gerçekten yapılabileceği kanısına varırsa, tarafların birlikte yapacağı en çok bir aylık ek süre talebini, iki aylık süre geçmesine rağmen kabul edebilir.

Bakanlığın Arabuluculuğu

Madde 29 — Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararını talep tarihinden itibaren bir ay içinde verir.

Bakanlık, kendisine yapılan arabuluculuk talebi ile bu talebe ekli belgelerin incelenmesinden ve yaptığı araştırmadan sonra, zorunlu lisansın verilmesini gerektiren bir durum olduğu, talepte bulunan kişinin ödeme gücü olduğu ve hak konusu çeşidin kullanımı için gerekli imkânlarla sahip olduğu kanısına varırsa, arabuluculuk talebini kabul eder.

Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararını, talep sahibine ve ayrıca arabuluculuk talebinin bir sureti ile birlikte hak sahibine bildirir.

Arabuluculuk Talebi ile İlgili Ücret

Madde 30 — Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen arabuluculuğun talep edilmesi ile ilgili ücret, talebin nitelikleri, istekler ve iddiaların değerlendirilmesiyle ortaya çıkan bulguların sonucuna göre talepte belirtilen her istek için ayrı ayrı olmak üzere, Yönetmeliğin 34 üncü maddesine göre her yıl Bakanlık tarafından tespit edilir. Arabuluculuk ücretinin nereye ve nasıl ödeneceği ile ilgili hususlar Bakanlık tarafından belirlenir.

Teminat Miktarının Tespiti

Madde 31 — Kanununun 22 nci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen teminat miktarı, başvuru konusunun nitelikleri, istekler ve iddiaların değerlendirilmesiyle ortaya çıkan bulguların sonucuna göre her talep için ayrı ayrı olmak üzere, bu Yönetmeliğin 34 üncü maddesine göre her yıl Bakanlık tarafından tespit edilir. Teminat miktarının nereye ve nasıl ödeneceği ile ilgili hususlar Bakanlık tarafından belirlenir.

Zorunlu Lisansın Talep Edilmesi ile İlgili Ücret ve Teminatın Tespiti

Madde 32 — Kanununun 23 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen teminat ile (c) bendinde belirtilen ücret miktarı, başvuru konusunun nitelikleri, istekler ve iddiaların değerlendirilmesiyle ortaya çıkan bulguların sonucuna göre her talep için ayrı ayrı olmak üzere, bu Yönetmeliğin 34 üncü maddesine göre her yıl Bakanlık tarafından tespit edilir. Teminat ve ücretin nereye ve nasıl ödeneceği ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir.

ALTINCI BÖLÜM

Ücretler

Yıllık Ücret

Madde 33 — Bakanlık, ıslahçı hakkının tescilinden itibaren korunan çeşitle ilgili yıllık ücret tahakkuk ettirir. Ücret tutarı kuruluşun döner sermaye hesabına yatırılır.

Yıllık ücret, çeşidin koruma süresince her yıl Ocak ayında, hak sahibi tarafından Bakanlığa peşin olarak ödenir.

Bir sonraki yıl için uygulanacak yıllık ücretin miktarı her yıl Aralık ayında Bakanlık tarafından belirlenir. Bakanlık tarafından belirlenen yıllık ücret miktarları her yıl Aralık ayında bültende yayımlanır.

Yıllık ücretin belirlenen sürelerde ödenmemesi hâlinde, ıslahçı hakkı, Kanununun 55 inci maddesi gereğince kendiliğinden sona erer. Yıllık ücretin ödenmemesi nedeniyle hakkın kendiliğinden sona ermesinde, yıllık ücretin son ödeme tarihi itibarıyla gerçekleştiği kabul edilir. Bu durum otuz gün içinde bültende ilân edilir.

İşlem Ücreti

Madde 34 — Bakanlık, Kanun ve bu Yönetmelikte öngörülen işlemler için işlem ücreti tahakkuk ettirir. Ücretler aşağıda sayılan işlemler karşılığında alınır:

a) Başvuru ücreti; başvuru sahibinin Bakanlığa ilk başvurusu ile birlikte bir defaya mahsus ödediği ücrettir. Başvuru ücretinin ödenmemesi hâlinde başvuru geri alınmış kabul edilir. Başvurudan sonra başvuru sahibinin başvurusunu geri çekmesi ya da her ne şekilde olursa olsun başvurunun geçersiz olması veya başvurunun reddedilmesi hâlinde Bakanlık başvuru ücretini iade etmez.

b) Teknik inceleme ücreti; çeşidin teknik bakımdan incelenmesi ve FYD testlerinin kurulması amacı ile ilk yılı başvuru ile birlikte sonraki yıllar Ocak ayında ödenen ücrettir. Bakanlığın teknik incelemeyi Bakanlık dışında herhangi bir kuruluşa yaptırmaması durumunda ücret o incelemeyi yapan kuruluşa aktarılır. Bakanlık gerektiğinde bu ücretle birlikte başvuru sahibinden ek ücret tahsil eder. Teknik incelemenin yurt dışında bir kuruluşa yaptırılması durumunda o ülkenin para cinsinden belirlediği ücret başvuru sahibinden ek ücretle birlikte tahsil edilir. Başvurudan sonra başvuru sahibinin başvurusunu geri çekmesi ya da her ne şekilde olursa olsun başvurunun geçersiz olması veya başvurunun reddedilmesi hâlinde Bakanlık teknik inceleme ücretini ve alınmışsa ek ücreti başvuru sahibine otuz gün içinde iade eder.

- c) İsim inceleme ücreti,
- d) Başvuruya ve tescile itiraz ücreti,
- e) Islahçı hakkının tescili ücreti,
- f) Zorunlu lisans talep ücreti,
- g) Zorunlu lisansla ilgili arabuluculuk ücreti,
- h) Suretlerden alınan ücretler,
- i) Yayın ücretleri,
- j) Devir veya intikal ücreti,
- k) Teminat ücreti.

İşlem ücretlerinin miktarları, Bakanlık tarafından bir sonraki yıl için her yıl Aralık ayında belirlenir. İşlem ücretleri bültende yayımlanır.

İşlem ücretleri bütün işlemlerde peşin olarak tahsil edilir. Ücreti yatırılmayan işlemler değerlendirmeye alınmaz.

Tahakkuk eden ücret tutarları kuruluşun döner sermaye hesabına yatırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Hakkın Devri, İntikali ve Sözleşmeye Dayalı Lisans

Korunan Çeşitle İlgili Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri

Madde 35 — Islahçı hakkı verilmesi için başvurusu yapılan çeşitle ilgili olarak Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılan başvurudan doğan hak veya ıslahçı hakkının tescil edilmesi sonucunda tescilden doğan hak, bir başkasına devredilebilir veya miras yoluyla intikal edebilir.

Başvuru veya tescilden doğan hakkın devredilmesi veya miras yoluyla intikali bu Yönetmeliğin 34 üncü maddesinde belirtilen ücretin ödenmesi kaydıyla sicile kaydedilir ve bültende yayımlanır.

Başvuru hakkının veya tescilden doğan hakkın bir başkasına devredilmesi veya miras yoluyla intikali için aşağıdaki belgelerin aslı veya noter tasdikli suretleri ile hak sahiplerinin Genel Müdürlüğe başvurusu gerekir;

- a) Talep dilekçesi,
- b) Veraset ilamı,
- c) Islahçı hakkı tescil belgesi,
- d) Devreden ve devir alanın imza ve beyanlarını taşıyan, korunan çeşidin adının geçtiği noter tasdikli devir senedi,
- e) Devir alan tüzel kişi ise, imza sirküleri,
- f) Devir veya intikal talebi vekil tarafından yapılıyor ise, noterden tasdikli vekaletname.

Sözleşmeye Dayalı Lisans

Madde 36 — Başvuru veya tescilden doğan hak, ülke sınırları içinde geçerli olacak şekilde, lisans sözleşmesine konu edilebilir.

Sözleşmeye dayalı lisans, Türkiye sınırları içinde geçerli olacak şekilde inhisarî lisans veya inhisarî olmayan lisans şeklinde verilebilir.

Lisans sözleşmesi yazılı olarak yapılır. Lisans sözleşmesinin geçerli olabilmesi için lisans alan veya lisans verenin aşağıdaki belgelerle Bakanlığa başvurması gereklidir.

a) Lisans alanın ve lisans verenin imza ve beyanlarını, lisansa konu olan çeşide ait başvuru tarihi ve numarasını, tescil tarihi ve numarasını, lisansın ücretini, süresini ve dayanağını belirten noter tasdikli lisans sözleşmesi,

b) İslahçı hakkı tescil belgesi,

c) Ücretin ödendiğine dair belge,

d) Lisans alan tüzel kişi ise imza sirküleri,

e) Talep vekil tarafından yapılıyor ise vekaletname.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hükümsüzlüğün Sicile Kaydedilmesi, İlanı ve Hakkın Kendiliğinden Sona Ermesi

Hükümsüzlüğün Sicile Kaydedilmesi ve Bültende İlan

Madde 37 — Kanunun 52 nci maddesi hükümleri gereğince ıslahçı hakkının hükümsüzlüğüne karar verilmesi hâlinde, ıslahçı hakkının hükümsüzlüğüne ilişkin mahkeme kararı ıslahçı hakkı siciline kaydedilir. Hükümsüzlük kararı ıslahçı hakkı siciline kaydedildikten sonra ilk yayınlanacak bültende ilân edilir.

Hakkın Kendiliğinden Sona Ermesi

Madde 38 — İslahçı hakkının Kanunun 55 inci maddesi hükümleri kapsamında kendiliğinden sona ermesi hâlinde, hak konusu çeşit, sona erme tarihinden itibaren umumun malı sayılır. Kuruluş, varsa kendisindeki koruma hakkı sona eren çeşide ait şahit numuneyi ülkedeki gen kaynaklarını muhafaza eden merkezlerden birine gönderir.

Hakkın kendiliğinden sona ermesi hâlinde, bu durum sicile kaydedilir ve yayınlanacak ilk bültende ilan edilir.

Hak sahibinin Genel Müdürlüğe yazılı olarak başvurması neticesinde, ıslahçı hakkından vazgeçme nedeniyle hak sona ermişse, sona erme, vazgeçmenin kütüğe kaydedilme tarihi itibarıyla hüküm doğurur. Vazgeçme, kütüğe kayıt tarihinden sonraki ilk bültende ilân edilir.

İslahçı hakkı kütüğünde, hak sahibi olarak kaydedilmiş diğer hak sahiplerinin ve lisans alanların tümünün izni olmadan, hak sahiplerinden herhangi biri hakkından vazgeçemez. Hak üzerinde üçüncü kişiler tarafından hak iddia edilmekte ise onların rızası olmadan da hak sahipleri hakkından vazgeçemez.

Yıllık ücretin belirlenen sürelerde ödenmemesi nedeniyle ıslahçı hakkı sona ermişse, sona erme, yıllık ücretin ödenmesi gereken son ödeme tarihi itibarıyla hüküm doğurur. Ancak, hak sahibi, sona ermenin bültende yayımlanmasından itibaren altı ay içinde yıllık ücretin belirlenen sürede ödenmemesinin mücbir sebeplerden kaynaklandığını Bakanlığa yazılı olarak bildirdiği takdirde, yıllık ücreti Bakanlığın belirlediği ödeme şekli ve miktarıyla ödemesi kaydıyla, ıslahçı hakkı yeniden geçerlilik kazanır.

Genel Müdürlük, mücbir sebeple yıllık ücretin ödenmemesi başvurusunu başvuru tarihinden sonraki ilk bültende yayımlar. Mücbir sebep başvurusunun bültende yayımlanmasından itibaren otuz gün içinde ilgili olan herkes bu konudaki görüşlerini yazılı olarak Genel Müdürlüğe bildirirler. Genel Müdürlük, mücbir sebep başvurusunu ve ilgililerin görüşlerini birlikte değerlendirerek kararını verir.

İslahçı hakkının yeniden geçerlilik kazanması Bakanlığın kararı ile olur. Bakanlık, mücbir sebebin varlığını kabul ederse; yıllık ücreti ödemesi kaydıyla, ödeme tarihi itibarıyla hak yeniden geçerlilik kazanır. Hakkın yeniden geçerlilik kazanması hususu kütüğe kaydedilir ve bültende yayımlanır.

Yıllık ücretin ödenmemesi nedeniyle hakkın sona ermesi neticesinde hak kazanan üçüncü kişilerin kazanılmış hakları, hakkın yeniden geçerlilik kazanması durumundan etkilenmez ve üçüncü kişiler kazanılmış bu haklarını yaptıkları sözleşmeye göre kullanırlar. İhtilaf halinde üçüncü kişilerin hakları ve bunların kapsamı mahkemece belirlenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İslahçı Hakkı Kütüğü ve Bitki Çeşitleri Bülteni

İslahçı Hakkı Kütüğü

Madde 39 — Bakanlık, Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında ıslahçı hakkının korunmasından yararlanan çeşitler ile ilgili olarak başvuru sicili ve ıslahçı hakkı sicilini içeren ıslahçı hakkı kütüğünü oluşturur.

Islahçı hakkı kütüğü, ıslahçının veya vekilinin ilk başvurusu sırasında Genel Müdürlüğe verdiği dosyadaki bilgilerden başlayarak, başvurunun incelenmesi ve kabulü, teknik inceleme, hakkın verilmesi, bültenlerde yayımlanma, itirazlar ve devirler gibi tüm aşamaları kapsayan klasördür.

a) Klasörde yer alan başvuru sicili;

- 1) Başvuru sahibinin adı, soyadı, uyruğu, adresi,
- 2) Başvuru sahibi ıslahçı değilse, ıslahçının veya ıslahçıların adı, soyadı, uyruğu, adresi,
- 3) Başvuru tarihi,
- 4) Başvuru sicil numarası,
- 5) Rüçhan hakkı kullanılmışsa, rüçhan tarihi, ülkesi ve numarası,
- 6) Başvurunun yayınlandığı tarih ve numarası,
- 7) Başvurudan doğan hakkın devri, rehin, intikal ve haciz gibi işlemler,
- 8) Başvurudan vazgeçme,
- 9) Başvurunun reddi,
- 10) Başvuru vekil tarafından yapılmışsa, vekilin adı, soyadı, adresi

gibi bilgilerden oluşur.

b) Klasörde yer alan ıslahçı hakkı sicili;

- 1) Başvuru tarihi ve sicil numarası,
- 2) Hak sahibinin adı, soyadı, uyruğu, adresi,
- 3) Hak sahibi ıslahçı değilse, ıslahçının veya ıslahçıların adı, soyadı, uyruğu, adresi,
- 4) Çeşidin ismi ve diğer ülkelerde kullanılan diğer isimleri,
- 5) Tescil tarihi ve numarası,
- 6) Çeşidin özellik belgesi ve diğer teknik özellikleri,
- 7) Korunan çeşitle ilgili lisans, zorunlu lisans, devir, intikal, rehin ve haciz

gibi bilgilerden oluşur.

İlgili olan herkes, ıslahçı hakkı kütüğünde yer alan başvuru ve ıslahçı hakkı siciline ilişkin bilgi ve belgeleri inceleyebilir. İnceleme belge ve bilgilerin asıllarında yapılmaz. İnceleme, Bakanlıkça belirlenmiş ücreti sayfa başına ödemek kaydı ile istenen belgelerin kopyaları üzerinden yapılabilir. Belgelerin aslı üzerinden yapılacak inceleme Bakanlığın yazılı izni ile mümkündür.

Kütüğün incelenmesini talep eden kişi Genel Müdürlüğe inceleme konularını belirten bir yazı ile başvurur. Genel Müdürlük, kendisine yapılan inceleme talebini uygun gördüğü takdirde, Kütüğün incelenmesine izin verir. Ancak, üretilmesi veya çoğaltılması sürekli olarak diğer çeşitlerin kullanılmasını gerektiren çeşitlerin sahiplerinin, çeşide ait belge, bilgi ve testlerin inceleme kapsamı dışında tutulmasını isteme hakları vardır. Bu çeşitlerin sahipleri, çeşitleri ile ilgili sicillerin yer aldığı kütüğün inceleme kapsamı dışında tutulması taleplerini Genel Müdürlüğe yazılı olarak yapmalıdır.

Bitki Çeşitleri Bülteni

Madde 40 — Bülten, Genel Müdürlük tarafından belirli sürelerle yayımlanır.

Genel Müdürlük, bültende, korunan çeşitlerle ilgili olarak başvuru sahibi, hak sahibi, koruma süresi, başvuru tarihi, tescil tarihi ve çeşidin ismini içeren bilgiler ile yayımlanmasına gerek duyduğu diğer konuların da yer aldığı yıllık raporları yayımlar.

ONUNCU BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Korunan Çeşitler

Madde 41 — UPOV sözleşmesi kapsamında, UPOV a üye ülkelerde ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde diğer ülkelerde koruma altındaki çeşitler için; Kanunun 5 inci maddesi ve bu Yönetmeliğin 16 ncı madde 2 nci fıkrasına göre değerlendirilerek teknik inceleme yapılmadan, sadece yenilik ve diğer incelemeler yapılarak başvuru kabul edilir. Başvuruda teknik inceleme ücreti hariç başvuruya ilgili diğer ücretler ödenerek çeşit, ıslahçı hakkı tescil komitesi marifetiyle koruma altına alınır.

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin 33 üncü ve 34 üncü maddesinde bahsedilen yıllık ve işlem ücretleri bir defaya mahsus olmak üzere, Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren otuz gün içinde Bakanlık tarafından belirlenerek ilân edilir.

Geçici Madde 2 — Kanunun Geçici Madde 2 kapsamında yer alan çeşitlerde daha önce FYD testleri yapılarak çeşit özellik belgesi hazırlanmışsa bu Yönetmeliğin 16 ncı madde ikinci fıkrasındaki hüküm uygulanmaz.

Yürürlük

Madde 42 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 43 — Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyüşleri Bakanı yürütür.

